

Міністерство освіти і науки України
Рівненський державний гуманітарний університет

«ЗАТВЕРДЖЕНО»
Голова приймальної комісії
Рівненського державного
гуманітарного університету
проф. Р. М. Постоловський
_____ 2020 р.

**ПРОГРАМА ФАХОВОГО ВИПРОБУВАННЯ
ЗІ СПЕЦІАЛЬНОСТІ
014 СЕРЕДНЯ ОСВІТА (МУЗИЧНЕ МИСТЕЦТВО)
для вступників на здобуття ступеня «магістр»
на основі здобутого ступеня (освітньо-кваліфікаційного рівня)
бакалавра, спеціаліста, магістра**

Схвалено Вченою Радою Інституту мистецтв РДГУ
Протокол №2 від 28 лютого 2020 р.

Голова Вченої ради
Інституту мистецтв РДГУ проф. Я. В. Сверлюк

Схвалено методичною комісією Інституту мистецтв РДГУ
Протокол № 2 від 27 лютого 2020 р.

Голова методичної комісії
Інституту мистецтв РДГУ О. К. Никон

Голова фахової атестаційної комісії проф. М. П. Корейчук

Розробники: Крижановська Т. І.
Гумінська О. О.

Програма фахового випробування зі спеціальності 014 «Середня освіта (Музичне мистецтво)» для вступників на здобуття ступеня «Магістр» на основі здобутого ступеня (освітньо-кваліфікаційного рівня) бакалавра, спеціаліста, магістра / Т. І. Крижановська, О. О. Гумінська. – Рівне: РДГУ, 2020. – 9 с.

Розробники:

Крижановська Т. І., кандидат педагогічних наук, доцент, завідувач кафедри історії, теорії музики та методики музичного виховання РДГУ;

Гумінська О. О., кандидат педагогічних наук, доцент кафедри історії, теорії музики та методики музичного виховання РДГУ

Рецензент:

Григорчук І. С., кандидат педагогічних наук, доцент, завідувач кафедри пісенно-хорової практики

Програма фахового випробування для вступників на здобуття ступеня магістра визначає вимоги до рівня підготовки вступників у межах освітньо-професійної програми бакалавра, зміст основних професійних компетенцій, критерії оцінки відповідей вступників на фаховому випробуванні, рекомендовані літературні джерела.

Розглянуто на засіданні кафедри історії, теорії музики та методики музичного виховання (протокол №2 від 6 лютого 2020 р.).

ЗМІСТ

Вступ	4
Зміст програми фахового випробування	4
Порядок проведення фахового випробування	7
Критерії оцінювання знань вступників	8
Рекомендована література	8

Вступ

Факультет здійснює набір студентів **на півтора роки навчання** за державною та платною формами навчання (денна, екстернатна, заочна) випускників ВНЗ на основі ступеня «Бакалавр» та «Спеціаліст», які надали необхідні документи.

Вступне випробування має на меті виявити якість музично-педагогічної підготовки вступників, ступінь засвоєння ними програми курсу «Методика музичного виховання». При цьому в першу чергу слід звернути увагу на глибину розуміння вступниками завдань сучасності та завдань, що стоять сьогодні перед загальноосвітніми навчальними закладами в цілому та перед музичним вихованням зокрема.

В зв'язку з вищевказаним вступник має продемонструвати:

- розуміння важливості дослідницького напрямку в діяльності сучасного вчителя музичного мистецтва;

- достатньо широкі знання в галузі теорії та історії масового музичного виховання;

- розуміння специфіки уроку музики як уроку мистецтва, а також спільних рис з іншими шкільними уроками;

- розуміння методики музичного виховання учнів різного шкільного віку та шляхів її застосування в конкретних умовах (з урахуванням вікових особливостей та можливостей учнів, їх індивідуальних якостей і т.д.);

- знання та розуміння змісту програми предмету “Музичне мистецтво” для загальноосвітніх навчальних закладів;

- знання існуючих методик з окремих питань музичного навчання, розвитку та виховання школярів;

- вміння орієнтуватись в конкретних навчально-виховних ситуаціях;

- знання методичної літератури з питань музичного виховання.

Оцінка на вступному екзамені в магістратуру є комплексною, відображає усі сторони готовності та підготовки вступника до науково-дослідної та музично-педагогічної діяльності.

Вступники беруть участь у фаховому випробуванні, що включає наступні етапи:

- 1. Питання з курсу «Методика музичного виховання»**

- 2. Виконання музичного твору.**

- 3. Бесіда за темою майбутнього магістерського дослідження.**

Зміст програми фахового випробування

Музика в системі мистецтв: виразні, освітньо-виховні можливості.

Музика як мистецтво, що відображає дійсність і впливає на людину з допомогою особливо організованих за часом звучання (ритм) і висотою (мелодія, лад) звуків. Вплив музики на емоційний та духовний світ людини, здатність

викликати думки та асоціації, народжуючи в уяві образи, які є особливим відображенням оточуючого світу. Специфічні особливості музики: мелодія – думка, що генетично пов'язана з інтонацією людської мови; лад, ритм, метр, гармонія, тембр – засоби створення музичного образу.

Музичне мистецтво – незамінний і могутній засіб формування особистості: емоційної сфери, культури почуттів, моральних норм, позитивних рис характеру, високоморальних потреб, ідеалів, цінностей, естетичного смаку та естетичних потреб.

Музичне мистецтво як засіб формування здатності сприймати, розуміти, інтерпретувати й оцінювати твори мистецтва, розвитку музичних здібностей, творчої активності, творчих здібностей (уяви, фантазії, імпровізації та інтерпретації), пізнавальних процесів (уваги, пам'яті, мислення), виконавських здібностей, здатності до художньо-творчої реалізації. Розширення кругозору, пізнання краси в житті та мистецтві, досягнення зв'язків музики з життям, жанрової, інтонаційної та процесуальної сторін музичного мистецтва, пізнання художніх цінностей, формування системи знань про сутність, види та жанри мистецтва, особливості музичної мови, збагачення емоційно-естетичного досвіду.

Основні етапи становлення вітчизняної музично-виховної системи.

Три напрямки музичного мистецтва древньої Русі, починаючи з XI ст.: провізантійський, запозичення музики, текстів для церковних обрядів та домашнього вжитку з Візантії; антиподний, запозичення лише текстів з Візантії; демократичний музично-естетичний напрямок, створення самобутнього руського мистецтва.

XII-XV ст. – створення вокально-хорової школи на національній основі. Система навчання ладо-інтонаційна (відносна). Значення народних та братських шкіл у поширенні музичної грамотності й професіоналізму в Україні. Акапельний хоровий спів на ладо-ступеневій основі як основний вид музикування. Церковний спів. Псалми і канти у розвитку світського пісенного жанру.

Методичні положення в галузі методики музичного виховання у роботі М.Ділецького (близько 1630-1690 рр.) «Грамматика музикальна». Основа – стара церковно-ладова із застосуванням гексахордової системи. Наочні посібники, вокальні вправи, творчі завдання. Відкриття у Глухові спеціальної музичної школи з підготовки кваліфікованих співаків-регентів, приєднання її до Придворної капели в Петербурзі.

Педагогічні ідеї представників школи М.Лисенка (К.Стеценка, М.Леонтовича, Ф.Колесси, В.Верховинця).

Педагогічна діяльність та репертуарно-методична спадщина українських композиторів-класиків. М.Лисенко як основоположник шкільного репертуару на фольклорній основі, автор перших українських дитячих опер. М.Леонтович та основні методичні положення навчання співу, вивчення музичної грамоти. Методика навчання співу, прийоми оволодіння нотною грамотою у практиці та спадщині К. Стеценка. Я. Степовий як автор пісенних збірок. Поєднання різних видів діяльності (співу, рухів, драматизації, гри) у розвитку музикальності за В.Верховинцем. «Шкільний співаник» Ф. Колесси та педагогічні принципи поступовості, послідовності у розвитку музичних здібностей.

Шляхи творчого розвитку школярів в музичній діяльності.

Напрямки учнівської творчості: літературний, образотворчий, театральнo-драматичний, музичний. Уявне та реальне експериментування з виразними засобами, імпровізації та різноманітні спроби створення музики. Зацікавлення винаходом власної інтерпретації музичного твору, підголосків і варіантів наспіву, власного варіанта інсценізації пісні, власного елементарного інструментального супроводу, власної вправи для розспівування тощо.

Позаурочна музично-виховна робота в ЗНЗ.

Форма позаурочної виховної роботи як конкретний спосіб організації їх відносно вільної діяльності в школі, їх самодіяльності при педагогічно доцільному керівництві дорослих.

Позаурочні форми музично-виховної роботи як продовження уроків музичного мистецтва. Наступність позаурочної роботи із загальною спрямованістю уроків, метою та основними завданнями музичної освіти. Загальні принципи організації занять у системі позаурочної освіти: добровільність, змістовність, різноманітність.

Напрямки музично-виховної діяльності (класичний, народний, сучасний, слухацький, виконавський, творчий).

Видатні представники зарубіжної педагогіки, основні положення окремих методичних систем.

Ритмічна гімнастика та розвиток музикальності в педагогічному досвіді Еміля Жака-Далькроза (1865-1950), швейцарського музиканта-педагога, композитора, піаніста і диригента, організатора і керівника Інституту ритмічної гімнастики в Хеллерау (біля Дрездена). Вносячи порядок у рухи дитини, виховуючи в ній почуття ритму, ми цим самим готуємо її до життєвої і, зокрема, музичної діяльності.

Система дитячого музичного виховання та творчий розвиток дитини за Карлом Орфом (1895-1982), австро-німецьким композитором та педагогом. В основі його музично-педагогічної концепції – система комплексної музичної діяльності, яка ґрунтується на поєднанні рухів, співу та гри на спеціально створених дитячих інструментах. Головна мета музичного виховання – формування творчої особистості учня.

Масова музична грамотність школярів у педагогічному досвіді Золтана Кодая (1882-1967), угорського композитора, вченого-фольклориста й педагога. «Музичне виховання не може опиратися тільки на розвиток музичних здібностей. Мета його – взяти на себе частину завдань всебічного формування особистості дитини».

Сучасні підходи до уроку музики, основні вимоги, загальна характеристика форм музичної діяльності школярів.

Принципи навчання (дидактичні принципи) як основоположні ідеї, що пронизують собою всю систему науково-дидактичного знання. Врахування дидактичних принципів навчання – науковості, доступності, систематичності, наочності, - на уроках музичного мистецтва.

Специфічні принципи навчання: принципу єдності емоційного і свідомого; принцип єдності художнього і технічного, (художнє (ціль) увесь час висвітлює технічне (шлях до мети), коли робота над технікою разом з тим є й роботою над художністю (виразністю, образністю); принцип комплексності.

Проблеми музичної освіти та виховання на сучасному етапі.

Музичне виховання у загальнопедагогічному контексті належить до системи обов'язкової виховної роботи сучасної української загальноосвітньої школи. Завдання музичної освіти як складової педагогічної науки полягає у виявленні закономірних зв'язків між змістом навчання, роботою вчителя й діяльністю учнів. Ці зв'язки повинні працювати на позитивний результат у навчанні, сприяти залученню учнів до активної творчої діяльності в різних видах музикування та розвитку індивідуальних музичних здібностей кожної дитини.

Новітні технології навчання в музичній педагогіці.

Інноваційні пошуки гуманізації навчання і виховання школярів на сучасному етапі розвитку української шкільної освіти. Предметна специфіка дисциплін художньо-естетичного циклу у застосуванні традиційних технологій (трансляційних, інформаційних, репродуктивних) та інноваційних технологій. Види новітніх технологій: інтегративні, проблемно-евристичні, ігрові художньо-педагогічні, інтерактивні, комп'ютерні, модульні, сугестивні.

Інтерактивне навчання музики в ЗНЗ.

Інтерактивні методи на уроці музичного мистецтва як засіб активізації взаємодії між учнями в навчальній діяльності. Парні та групові форми роботи. Сюжетно-рольові та інтерактивні ігри. Інтерактивні методи під час роботи над піснею (метод проблем, рольова імітаційна гра, виконавський конкурс), в процесі організації слухання музики («Світська розмова», рольова імітаційна гра, асоціації, робота в групах, конкурс, вікторина, «Мікрофон»), засвоєння навчальної інформації (образні моделі, епіграф, «Дерево мудрості», метод проекту, рольові імітаційні ігри «Кореспонденти», «Прес-конференція», «Наукова конференція»).

Проблема інтересу в методиці музичного виховання школярів.

Інтерес як вибіркова спрямованість психологічних процесів людини на предмети і явища дійсності, прагнення займатися діяльністю, що приносить задоволення. Стимулювання інтересу до музики та уроків музичного мистецтва через зміст навчання; через методи та форми навчання; через міжособистісні стосунки в колективі.

Музичне сприймання як психолого-педагогічна проблема.

Організація слухання музики: вступна частина (бесіда-зацікавлення, питання, завдання перед сприйманням), слухання музичного твору, бесіда-аналіз, обговорення творчих інтерпретацій, «створення композицій» тощо.

Основні напрями дослідницької роботи вчителя музики.

В діяльності учителя музики дослідницький напрямок пов'язаний з аналізом власної музично-педагогічної діяльності, узагальненням досвіду кращих учителів, застосуванням ефективних методичних прийомів з потребою здійснювати на практиці педагогічний експеримент. Для цього учителю-досліднику необхідні знання теоретичних основ дослідження та наступні уміння: спостерігати та аналізувати навчальний процес, виявляти та систематизувати педагогічні факти, прогнозувати рівень музично-естетичних знань та розвитку школярів.

Музикант-педагог-дослідник ставить перед собою спеціальні задачі, пов'язані з розвитком методології педагогіки музичної освіти: наприклад, розробити новий метод музично-педагогічного дослідження, вирішити ту чи іншу музично-педагогічну проблему з методологічних позицій. Результатом його

діяльності повинне стати одержання нового знання в галузі педагогіки музичного (музично-педагогічного) освіти.

Урок музичного мистецтва в ЗНЗ. Методика його проведення.

Урок музичного мистецтва як основна форма реалізації завдань музичного виховання. Загальнопедагогічна структура уроку: повідомлення теми, мети, завдань уроку, мотивація учіння школярів; перевірка, оцінка і корекція засвоєних раніше знань, навичок, умінь; відтворення і корекція опорних знань учнів; сприймання та осмислення, узагальнення та систематизація учнями нових знань; підсумки уроку, повідомлення домашнього завдання. Специфіка та варіативність структури уроку музичного мистецтва

Методи музичного виховання. Наочний метод на уроці музичного мистецтва.

Поняття методу: у широкому змісті слова як сукупності педагогічних способів, спрямованих на вирішення завдань і освоєння змісту музичної освіти; у вузькому змісті як прийому, спрямованого на освоєння музичних знань, умінь, навичок. Загальнопедагогічні методи викладання музики. Класифікації: за джерелом отримання інформації, за характером пізнавальної діяльності учнів; за характером логічного мислення; за принципом розчленування чи об'єднання знань.

Спеціальні та інноваційні методи музичної освіти: метод спостереження за музикою, метод переконання і захоплення музикою, метод імпровізації (Б. Асаф'єв); метод співпереживання (Н. Ветлугіна, Д. Кабалевський); метод роздумів про музику (Д. Кабалевський); метод забігання вперед і повернення до вивченого (Д. Кабалевський); метод створення композицій (Д. Кабалевський, Л. Горюнова); метод музичного узагальнення (Е. Абдуллін); метод емоційної драматургії (Д. Кабалевський, Е. Абдуллін); метод створення художнього контексту (Л. Горюнова); метод інтонаційно-стильового осягнення музики (Б. Асаф'єв, Д. Кабалевський, В. Медушевський, О. Критська); метод переінтонування (В. Медушевський, О. Критська); метод моделювання художньо-творчого процесу (В. Давидов, А. Мелік-Пашаєв, Л. Школяр) та ін.

Види діяльності на уроці музичного мистецтва.

Гра, навчання, праця – види діяльності, що здійснюють найбільший вплив на розвиток особистості (генетично змінюючи одна одну, вони співіснують протягом усього життя людини).

Діяльність композитора, виконавця та слухача як основа видів музичної діяльності: творчість, спів, рухи під музику, гра на елементарних музичних інструментах, слухання, теоретичне вивчення музики.

Розвиток виконавських навичок у хоровому колективі.

Співоча діяльність – найбільш доступний спосіб музикування. Хор як музична організація, вокально-виконавський колектив, об'єднаний і організований творчими цілями і завданнями. Головна мета: розвиток особистості дитини, розвиток його емоційної сфери, інтелекту, зародження і розвиток естетичних почуттів, становлення моральної позиції, пізнання законів людської моралі. Принципи організації музично-виховної роботи в шкільному хоровому колективі: єдина спрямованість, систематичність, комплексний характер

музичного впливу на особистість дитини в системі класної і позаурочної роботи; демократичність.

Комплексність використання різних видів діяльності на уроці музичного мистецтва.

Комплексність як принцип музично-виховної роботи. До комплексу можуть увійти: спів, сольфеджування, ритміка, гра на музичних інструментах, імпровізація, слухання музики, теоретичне вивчення музики.

Комплекс опирається на один вид діяльності – хоровий спів чи слухання музики. Важливим є весь комплекс видів музичної діяльності, «а виділення якого виду за рахунок іншого зруйнує саму суть музичного виховання».

Інтеграція мистецтв на уроці музичного мистецтва.

Інтегрування як дієвий засіб структурування змісту і систематизації навчального матеріалу в органічних зв'язках, як інноваційна педагогічна технологія.

Їх реалізація через систему творчих завдань інтегративного типу, що передбачають активізацію міжсенсорних образних асоціацій учнів у процесі сприймання та художньо-творчої діяльності.

Програми дисциплін художньо-естетичного циклу за державним стандартом.

Навчальні предмети художньо-естетичного циклу: музичне, образотворче мистецтво, інтегрований курс «Мистецтво», художня культура. Забезпечення їх викладання відповідними програмами для початкової, основної та старшої школи.

Мистецька освіта й виховання має спрямовуватись у площину цінностей особистісного розвитку школярів на основі виявлення художніх здібностей, формування різнобічних естетичних інтересів і потреб, становлення в кінцевому рахунку творчої індивідуальності кожного учня.

Зміст, завдання дисциплін художньо-естетичного циклу в ЗНЗ.

«Методичні рекомендації щодо вивчення дисциплін художньо-естетичного циклу» як документ, що регламентує завдання дисциплін художньо-естетичного циклу в ЗНЗ. Головне завдання - накопичення особистісного художньо-естетичного досвіду.

Завдання у галузі художньо-естетичної освіти: формування особистісних художньо-естетичних цінностей і компетентностей - важливих складників естетично розвиненої особистості, що полягає в її здатності керуватися набутими художніми знаннями й уміннями, готовність використовувати отриманий досвід у самостійній практичній художньо-творчій діяльності згідно із загальнолюдськими естетичними цінностями й власними світоглядними позиціями, естетичними смаками.

Перелік питань з курсу «Методика музичного виховання»

1. Музика в системі мистецтв: виразні, освітньо-виховні можливості.
2. Основні етапи становлення вітчизняної музично-виховної системи.
3. Педагогічні ідеї представників школи М. Лисенка (К. Стеценка, М.Леонтовича, Ф. Колесси, В. Верховинця).
4. Шляхи творчого розвитку школярів в музичній діяльності.

5. Позаурочна музично-виховна робота в ЗНЗ.
6. Видатні представники зарубіжної педагогіки, основні положення окремих методичних систем.
7. Сучасні підходи до уроку музики, основні вимоги, загальна характеристика форм музичної діяльності школярів.
8. Проблеми музичної освіти та виховання на сучасному етапі.
9. Новітні технології навчання в музичній педагогіці.
10. Інтерактивне навчання музики в ЗНЗ.
11. Проблема інтересу в методиці музичного виховання школярів.
12. Музичне сприймання як психолого-педагогічна проблема.
13. Основні напрями дослідницької роботи вчителя музики.
14. Урок музичного мистецтва в ЗНЗ. Методика його проведення.
15. Методи музичного виховання.
16. Розвиток виконавських навичок у хоровому колективі.
17. Комплексність використання різних видів діяльності на уроці музичного мистецтва.
18. Інтеграція мистецтв на уроці музичного мистецтва.
19. Програми дисциплін художньо-естетичного циклу за державним стандартом.
20. Зміст, завдання дисциплін художньо-естетичного циклу в ЗНЗ.

Порядок проведення фахового випробування

- допуск до вступного випробування вступників здійснюється за умов наявності екзаменаційного листа та документа, який засвідчує особу (паспорта, свідоцтва про народження тощо);
- вступне випробування проводиться згідно з розкладом, складеним приймальною комісією РДГУ;
- вступникам, які беруть участь в усних вступних випробуваннях, дозволяється мати при собі ручку з чорнилом (пастою);
- вступникам, які беруть участь у фаховому випробуванні зі спеціальності «Музичне мистецтво», дозволяється брати з собою музичні інструменти, перелік яких рекомендований екзаменаційною комісією, що проводить вступні випробування;
- вступники, які не з'явилися на вступне випробування без поважних причин у визначений розкладом час, до участі у подальших випробуваннях не допускаються; за наявності поважних причин, підтверджених документально, вступники можуть бути допущені до пропущеного вступного випробування (випробувань) з дозволу відповідального секретаря приймальної комісії в межах встановлених термінів та розкладу вступних випробувань;
- перескладання вступних випробувань не дозволяється.

Критерії оцінювання знань вступників

Шкала оцінювання 1-200 Балів	Критерії оцінювання знань вступників
1-99	Вступник демонструє нерозуміння суті питань за змістом обраної спеціальності, а також невміння розкрити їх зміст та застосувати теоретичні педагогічні положення щодо розв'язання проблем шкільної практики.
100-136	Вступник демонструє правильне розуміння суті питань за змістом обраної спеціальності, однак, при цьому, він неповно й неглибоко розкриває зміст питань та виявляє певну невпевненість у застосуванні теоретичних педагогічних положень до розв'язання проблем шкільної практики.
137-174	Вступник демонструє науково правильне й глибоке розуміння суті питань за змістом обраної спеціальності, але при розкритті змісту, теоретичної основи та історичних аспектів допускає деякі неточності та виявляє певну невпевненість у застосуванні теоретичних педагогічних положень до розв'язання проблем шкільної практики
175-200	Вступник демонструє науково правильне й глибоке розуміння суті питань за змістом обраної спеціальності, глибоке і повне розкриття їх змісту, теоретичної основи та історичних аспектів, уміння пов'язати розглядувані проблеми зі шкільною практикою.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

1. Гончаренко С. І. Український педагогічний словник. – К.: Либідь. – 1997.
2. Гумінська О. О. Уроки музики в загальноосвітній школі: метод. посібник. – Тернопіль: Навчальна книга – Богдан, 2010. – 105 с.
3. Кабалевський Д.Б. Як розповідати дітям про музику?. - К.: Муз. Україна, 1989. - 191с.
4. Кісільчук І. М. Цікаве музикування на уроках мистецтва в НУШ / І. М. Кісільчук. – Тернопіль: Підручники і посібники, 2020. – 48 с.
5. Леонтович М.Д. Практичний курс навчання співу у середніх школах України.- К.:Муз.Україна,1989.-134с.
6. Масол Л. М. Методика викладання мистецтва в початковій школі. – Х.: Веста. 2008.
7. Печерська Е. П. Уроки музики в початковій школі [Текст]: Навч. посібник. – К.: Либідь, 2001. – 272с.
8. Пономаренко М. І. Педагогічна і творча діяльність українських композиторів у музично-естетичному вихованні школярів. – Рівне: РДГУ, 2003. – 300с.
9. Ростовський О. Я. Педагогіка музичного сприймання.– К.: ІЗМН, 1997.
10. Ростовський О. Я. Теорія і методика музичної освіти [Текст]: навч.-метод. посібник. – Тернопіль: Навчальна книга - Богдан, 2011. – 640с.
11. Рудницька О. П. Педагогіка: загальна та мистецька [Текст]: навч. посібник. – Тернопіль: Навчальна книга – Богдан, 2005. – 360с.

12. Технологія колективного музикування [Текст]: метод. посібник / упор. О. О. Гумінська. – Рівне: РОППО-РДГУ, 2018. – 62 с.
13. Хлебникова Л.О. Методика хорового співу у початковій школі [Текст]: метод. посібник. – Тернопіль: Навчальна книга – Богдан, 2006. – 216с.
14. Черкасов В. Ф. Теорія і методика музичної освіти [Текст]: навч. посіб. / Володимир Федорович Черкасов. - Київ : Академія, 2016. - 239 с.
15. Шип С. В. Музична форма від звуку до стилю [Текст] / С. В. Шип. - К.: Заповіт, 1998. - 368 с.

Електронний ресурс

1. http://www.tnpu.edu.ua/subjects/7426/Metodyka_muz_vux/Index.htm
2. <http://nuwm.rw.ua/kmbg.html>
3. http://ostriv.in.ua/index.php?option=com_content&task=view&id=844&Itemid=1426
4. <http://video.novashkola.ua/1-klas/muzichne-mistectvo-1-klas/> ППЗ «Муз. мистецтво» 1 клас
5. <http://video.novashkola.ua/5-klas/muzichne-mistectvo-5-klas/> ППЗ «Муз. мистецтво» 5 клас
6. <http://www.classicalmusic.com.ua/music.html> Нотні архіви